

5.7 Komitet popiera zamiar Komisji przyjęcia tematów astronautyki i badań w dziedzinie bezpieczeństwa jako nowych głównych punktów tematycznych; zaleca on (z odpowiednim uzasadnieniem) traktowanie ich i finansowanie jako oddzielnych kategorii poza programem ramowym.

5.8 Komitet popiera zamiar Komisji włączenia badań podstawowych per se do programu ramowego i wspierania ich w ramach konkurencji europejskiej oraz powołania w tym celu do życia niezależnej Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (European Research Council).

5.9 Komitet zwraca uwagę na zasadnicze znaczenie splotu powiązań między takimi kategoriami badań, jak badania

podstawowe, badania stosowane (badania wstępne) i prace rozwojowe. Wymaga to wyważonego wspierania tych kategorii.

5.10 Komitet popiera zamiar Komisji uatrakcyjnienia Europy dla najlepszych naukowców oraz pozyskiwania uzdolnionych młodych ludzi do karier naukowych i zapewnienia ich realizacji. Tu istnieje konieczność działania przede wszystkim ze strony Państw Członkowskich.

W odniesieniu do wielu innych ważnych aspektów, zaleceń i uwag Komitet odsyła do szczegółowych rozdziałów 3 i 4.

Bruksela, 15 grudnia 2004 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie propozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie badania ustawowego rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zmieniającej dyrektywy Rady 78/660/EWG I 83/349/EWG

COM(2004) 177 końcowy -2004/0031 (COD)

(2005/C 157/21)

W dniu 21 kwietnia 2004 r. Rada, działająca na podstawie art. 44 ust. 2 lit. g Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej

Sekcja ds. Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu na ten temat, przyjęła swoją opinię w dniu 8 września 2004 r. Sprawozdawcą był **Jörg Freiherr Frank von Fürstenwerth**.

Na 413 sesji plenarnej w dniach 15-16 grudnia 2004 r. (posiedzenie z dn. 15 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, stosunkiem głosów 86 do 3 przy 1 głosie wstrzymującym się, przyjął następującą opinię:

1. Wprowadzenie

1.1 Propozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie badania ustawowego rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy 78/660/EWG i 83/349/EWG, wpisuje się w szerszy kontekst działań UE w ramach Planu Działania dotyczącego usług finansowych (*Financial Services Action Plan*). W tym względzie szczególnie istotne znaczenie ma komunikat Komisji w sprawie modernizacji prawa spółek i ulepszenia ładu korporacyjnego w UE — planu przyszłych działań (COM(2003) 284), wdrożenie międzynarodowych standardów rachunkowości począwszy od roku 2005 oraz dyrektywy w sprawie nadużyć rynkowych i prospektów [emisyjnych].

1.2 Od roku 1996 Komisja Europejska pracowała nad poprawą i ujednoczeniem jakości badań ustawowych spra-

wozdań finansowych w Unii Europejskiej. W dążeniu do realizacji powyższego celu w maju 2003 r. przedstawiono dziesięciopunktowy plan działania (komunikat Komisji w sprawie wzmocnienia badań ustawowych w Unii Europejskiej; COM/2003/286). Jeden ze wspomnianych punktów dotyczy nowelizacji Ósmej Dyrektywy Rady 84/253/EWG w sprawie prawa spółek. Aktualna propozycja dyrektywy ma na celu zastąpienie Ósmej Dyrektywy w sprawie prawa spółek.

1.3 Działania zaproponowane w dyrektywie mają na celu przywrócenie wiarygodności informacji finansowych i zaufania do rynków finansowych. Mimo iż propozycja stanowi odzwierciedlenie polityk w zakresie badań ustawowych, realizowanych od roku 1996, a nie bezpośrednią odpowiedź na niedawne skandale finansowe, te ostatnie także zostały uwzględnione.

2. Propozycje Komisji

2.1 Propozycja dyrektywy zawiera postanowienia odnośnie zatwierdzania, doskonalenia oraz wzajemnego, międzynarodowego uznawania kwalifikacji biegłych rewidentów oraz licencji firm audytorskich.

2.2 Wszyscy biegli rewidentzi oraz firmy audytorskie muszą podlegać zasadom etyki zawodowej, która powinna obejmować ogólną odpowiedzialność biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej wobec społeczeństwa, ich uczciwość i obiektywność a także profesjonalne kompetencje i należytą staranność.

2.3 Państwa Członkowskie powinny zagwarantować, że zatwierdzeni biegli rewidentzi i firmy audytorskie są zarejestrowani w publicznie dostępnym rejestrze.

2.4 Biegły rewident lub firma audytorska muszą zachować niezależność od badanej jednostki i nie mogą być w żaden sposób zaangażowani w decyzje zarządcze podejmowane przez badaną jednostkę. Biegły rewident lub firma audytorska nie mogą przeprowadzać badania ustawowego, jeżeli zachodzi jakakolwiek — mogąca naruszać niezależność biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej — relacja z badaną jednostką o charakterze finansowym, biznesowym (gospodarczym), mająca charakter stosunku pracy lub innej relacji.

2.5 Wszelkie badania ustawowe wymagane przez prawo wspólnotowe powinny być wykonywane zgodnie z międzynarodowymi standardami rewizji finansowej, jeżeli takie standardy zostały przyjęte do prawa wspólnotowego.

2.6 Państwa Członkowskie powinny zorganizować skuteczny system nadzoru publicznego nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi. System nadzoru powinien stosować się do pewnych zasad (np. dotyczących wyznaczenia właściwych osób, odpowiedzialności i przejrzystości nadzoru).

2.7 Biegły rewident lub firma audytorska powinni być wybrani przez walne zgromadzenie udziałowców/akcjonariuszy badanej jednostki. Zgodnie z przepisami prawa krajowego Państwa Członkowskie mogą przewidywać, aby wybór taki był obligatoryjnie poddawany uprzedniemu zatwierdzeniu przez kompetentny organ nadzoru lub, aby wyboru dokonał sąd lub inna instytucja wskazana przepisami prawa krajowego.

2.8 Biegli rewidentzi lub firmy audytorskie mogą być odwoływani tylko w przypadku zaistnienia zasadnych podstaw; różnica poglądów w sprawie rozwiązań księgowych lub procedur badania nie stanowi zasadnych podstaw do odwołania.

2.9 Zgodnie z propozycją Komisji, Państwa Członkowskie powinny zapewnić istnienie odpowiednich przepisów określających skuteczny przepływ informacji między biegłym rewidentem lub firmą audytorską a badaną jednostką oraz właściwe udokumentowanie tych informacji przez badaną jednostkę.

2.10 Propozycja dyrektywy przewiduje specjalne postanowienia dotyczące badań ustawowych podmiotów społecznie

użytecznych. Podmioty użytecznie społecznie to przedsiębiorstwa, które, ze względu na charakter swojej działalności, wielkość lub liczbę pracowników, mają duże znaczenie dla społeczeństwa, szczególnie przedsiębiorstwa, których akcje są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym danego Państwa Członkowskiego, takie jak banki, inne przedsiębiorstwa finansowe oraz firmy ubezpieczeniowe. Jednym z wymogów stosujących się do tego typu przedsiębiorstw jest stworzenie komitetu ds. audytu złożonego z niewykonawczych członków organu administracyjnego lub członków organu nadzorczego badanej jednostki, przy czym przynajmniej jeden członek musi być niezależny i musi posiadać kompetencje w dziedzinie rachunkowości i/lub rewizji finansowej. Ponadto zastrzeżone zostały wymagania w kwestii niezależności, zapewnienia jakości, nadzoru publicznego oraz wyboru biegłych rewidentów lub firm audytorskich.

2.11 Na zasadzie wzajemności, kompetentne organy Państwa Członkowskiego mogą zatwierdzać audytorów z kraju trzeciego jako biegłych rewidentów, jeżeli dana osoba przedłoży dowód na to, że została zatwierdzona jako audytor, posiada wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne i spełnia kryteria uczciwości w stopniu równoważnym do przewidzianego postanowieniami dyrektywy, posiada wiedzę z dziedziny prawa Państwa Członkowskiego w zakresie, w jakim dotyczy ono badania ustawowego w danym Państwie Członkowskim. Proponuje się także inne możliwości współpracy międzynarodowej i wymiany informacji.

2.12 Ma zostać powołany komitet, składający się z przedstawicieli Państw Członkowskich (komitet regulacyjny ds. audytu), celem wspierania Komisji przy ustanawianiu środków wykonawczych (wdrożeńowych).

2.13 Zmiana Dyrektywy 78/660/EWG oraz 83/349/EWG wprowadza wymóg ujawnienia informacji o wynagrodzeniu za rok obrachunkowy zapłaconemu biegłemu rewidentowi lub firmie audytorskiej za wykonanie badania ustawowego sprawozdań finansowych oraz wynagrodzenia zapłaconego za inne usługi atestacyjne, doradztwa podatkowego a także pozostałe usługi nie związane z audytem.

2.14 Państwa Członkowskie mają przyjąć i opublikować w terminie do 1 stycznia 2004 r. przepisy zapewniające dostosowanie się do wymogów dyrektywy.

3. Uwagi ogólne

3.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny z zadowoleniem przyjmuje proponowaną dyrektywę, która gwarantuje, że inwestorzy oraz inne zainteresowane strony mogą polegać na dokładności badanych sprawozdań finansowych.

3.2 Nowa dyrektywa tworzy ujednoczone europejskie ramy prawne dla badań ustawowych. Komitet z zadowoleniem przyjmuje i popiera ten fakt.

3.3 Komitet przyjmuje do wiadomości, że Komisja podejmuje dalsze inicjatywy w odpowiedzi na sprawę Parmalat. Inicjatywy te dotyczą szybszego wdrożenia w życie propozycji sformułowanych w planie działania z maja 2003 r., mającego na celu modernizację prawa spółek oraz ulepszenie ładu korporacyjnego. Propozycje te dotyczą (1) określenia roli dyrektorów niewykonawczych, (2) doprecyzowania zakresu odpowiedzialności członków zarządu za informacje finansowe i niefinansowe, (3) lepszego ujawniania informacji na temat transakcji dokonywanych w ramach grupy przedsiębiorstw lub z podmiotami powiązаныmi oraz (4) ujawnienia pełnych danych na temat przedsiębiorstw *offshore* w rocznych sprawozdaniach finansowych oraz bardziej ścisłego monitorowania takich przedsiębiorstw przez rewidentów zajmujących się sprawozdaniami skonsolidowanymi.

3.4 Komitet ponownie zwraca uwagę na pogląd wyrażony przez Komisję w swoim komunikacie w sprawie wzmocnienia badań statutowych, a mianowicie że odpowiedzialność rewidenta jest czynnikiem determinującym jakość badania.⁽¹⁾ Jednakże nadal utrzymuje⁽²⁾, iż odpowiedzialność ta powinna być proporcjonalna w odniesieniu do jakichkolwiek strat poniesionych przez badaną firmę i przez akcjonariuszy, oraz Komitet przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja ma zamiar dokonać oceny ekonomicznych skutków funkcjonowania procedur dotyczących odpowiedzialności rewidenta. Komitet zachęca zatem Komisję do natychmiastowego przyspieszenia prac nad badaniami odnośnie tego zagadnienia, w które jest ona aktualnie zaangażowana.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Jednym z celów proponowanych przepisów, odnoszących się do zatwierdzania i ustawicznego doskonalenia biegłych rewidentów oraz firm audytorskich, jest zagwarantowanie wystarczającego poziomu kompetencji zawodowych wśród rewidentów. Z tego też powodu z zadowoleniem przyjmuje się i popiera wspomniane uregulowania.

4.2 Propozycje odnoszące się do etyki zawodowej uważane są ogólnie za pozytywne. Komisja proponuje, aby umożliwić jej przyjęcie środków wykonawczych (wdrożeńowych) w zakresie etyki zawodowej. Środki takie powinny odpowiadać najwyższemu standardowi jakości oraz, w opinii Komitetu, być zgodne z uznanymi międzynarodowymi normami (kodeksem etyki Międzynarodowej Federacji Księgowych — IFA) lub deklaracjami europejskimi (zalecenie Komisji Europejskiej z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie niezależności biegłych rewidentów w UE⁽³⁾).

4.3 Komitet jest zdania, iż niezwykle istotną kwestią jest niezależność biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej. Zatem w zasadzie popiera propozycję Komisji dotyczącą zagwarantowania niezależności poprzez opracowanie standardów dla wszystkich badanych firm, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów użytecznych społecznie, biorąc pod uwagę fakt, iż przedsiębiorstwa te podlegają wyższemu stopniu przejrzystości wobec ich akcjonariuszy oraz przyszłych inwestorów.

4.4 Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż Komisja odnosi się do Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej (ISA). Mając na względzie obowiązek spółek publicznych sporządzania od stycznia 2005 r. sprawozdań finansowych w oparciu o Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (IAS) lub Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS)⁽⁴⁾, logicznym posunięciem jest zastosowanie Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej. Międzynarodowe standardy rewizji finansowej powinny zostać opracowane zgodnie z pewnymi zasadami, a jakość takich standardów winna spełniać rygorystyczne wymogi. Komitet zatem generalnie aprobuje zaproponowaną przez Komisję procedurę zatwierdzania standardów. Jednakże celem ustanowienia standardów rewizji finansowej uznawanych na całym świecie, należy wziąć pod uwagę racje wszystkich zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa w ramach przejrzystego, „właściwego procesu” opracowywania standardów. Zatem już na wczesnym etapie Komisja musi podjąć stanowcze działania celem wprowadzenia swoich propozycji do wspomnianego procesu standaryzacji.

4.5 Komitet w zasadzie aprobuje propozycję Komisji, aby Państwa Członkowskie zorganizowały system nadzoru publicznego nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi w oparciu o pewne zasady.

4.6 W kwestii odwoływania biegłych rewidentów lub firm audytorskich, Komisja proponuje, iż różnica poglądów w sprawie rozwiązań księgowych lub procedur badania nie stanowi zasadnych podstaw do odwołania. Jednakże można sobie wyobrazić, iż przedsiębiorstwo może zastosować jakieś oficjalnie uznane rozwiązanie księgowe, którego nie zaakceptuje rewident. Pojawia się pytanie, jak postępować w takich przypadkach, jeżeli nie można odwołać biegłych rewidentów, czy też firm audytorskich.

4.7 Komitet w zasadzie aprobuje proponowany przepis odnośnie przekazywania informacji pomiędzy badanym podmiotem a biegłym rewidentem lub firmą audytorską.

4.8 Komitet aprobuje propozycję Komisji odnośnie wprowadzenia szczególnych postanowień w zakresie audytu ustawowego podmiotów użytecznych społecznie. Jednakże wymogi szczególne powinny być współmierne do towarzyszących im kosztów dodatkowych, które są ostatecznie ponoszone przez klientów przedsiębiorstwa i akcjonariuszy/udziałowców.

4.9 Komisja proponuje, aby ujawniać informacje o wynagrodzeniu za rok obrotowy wypłaconym biegłemu rewidentowi albo firmie audytorskiej i uzyskanym za ustawowe badanie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych oraz wynagrodzeniu naliczonym za inne usługi atestacyjne, usługi doradztwa podatkowego oraz pozostałe usługi nie będące badaniem. W zasadzie Komitet popiera zwiększenie przejrzystości. Jednakże należy także pamiętać, że wprowadzenie takiego rodzaju obowiązku informacyjnego niekoniecznie pociąga za sobą poprawę jakości audytów. Możliwe jest, że większa przejrzystość zwiększyłaby nacisk na dostosowanie opłat za badania ustawowe.

⁽¹⁾ Dz.U. C 236/2-8, z 2.10.2003, pkt 3.10.

⁽²⁾ Porównaj opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 10 grudnia 2003 r. w sprawie komunikatu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wzmocnienia badań statutowych w UE (COM(2003) 286 final) (2004/C 80/06); Dz.U. C 80/17-19, z 30.03.04, pkt 4.7.

⁽³⁾ Dz.U. L 191, z 19.07.2002.

⁽⁴⁾ Zdaniem Komitetu jednolite podejście do interpretacji standardów IAS i IFRS ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości prowadzonych badań.

4.10 Komisja proponuje, aby poszczególne Państwa Członkowskie zapewniły istnienie stosownych zasad dotyczących wynagrodzeń za badania ustawowe, które umożliwiają zapewnienie właściwej jakości badania, nie są uzależnione ani kształtowane przez świadczenie dodatkowych usług na rzecz badanej jednostki i które nie mają w żadnej mierze charakteru warunkowego. Komitet przyjmuje do wiadomości, iż to postanowienie ma na celu zapobieżenie „dumpingowaniu cen” za usługi audytorskie. Jednakże pojawia się pytanie, jak należy wprowadzić ten przepis w życie. Komitet zdecydowanie uważa, iż powyższy przepis nie powinien doprowadzić do sytuacji, w której Państwa Członkowskie same ustalają ceny za usługi audytorskie.

4.11 Komitet aprobeuje procedurę zaproponowaną przez Komisję odnośnie wprowadzania środków wykonawczych (wdrożeńowych) oraz powołania komitetu regulacyjnego ds. audytu, pod warunkiem, że takie środki nie będą sprzeczne z normami międzynarodowymi lub europejskimi oraz deklaracjami, o których mowa w pkt 4.2.

5. Aspekty międzynarodowe

5.1 Propozycje Komisji w zakresie uregulowania współpracy międzynarodowej widziane są w pozytywnym świetle, szczególnie w zakresie współpracy ze Stanami Zjednoczonymi. Komitet podkreśliłby jednak potrzebę przestrzegania istniejących uregulowań krajowych dotyczących poufności i ochrony danych.

5.2 Propozycja dyrektywy przewiduje, iż rewidenci pochodzący z krajów trzecich będą zatwierdzani na zasadzie wzajemności, pod warunkiem, że dostarczą oni odpowiednie dowody. Warunkiem współpracy z krajami trzecimi jest równowaga systemu nadzoru publicznego w kraju trzecim

z systemem funkcjonującym w Europie. Równowaga będzie oceniana przez Komisję we współpracy z Państwami Członkowskimi, a Komisja będzie podejmowała decyzje w tej sprawie zgodnie z procedurą zatwierdzania środków wykonawczych. Komitet ma nadzieję, iż zatwierdzanie biegłych rewidentów pochodzących z krajów trzecich będzie podlegać takim samym warunkom, jak w przypadku rewidentów z Państw Członkowskich UE.

5.3 Trudno stwierdzić ponad wszelką wątpliwość, czy zaproponowany model międzynarodowej współpracy właściwie odnosi się do wszystkich istotnych kwestii, zatem Komitet uważa, iż Komisja powinna głębiej zastanowić się nad tym, w jakim stopniu proponowany model jest do przyjęcia, szczególnie przez właściwe władze Stanów Zjednoczonych.

6. Wnioski

6.1 Komitet popiera propozycję Komisji dotyczącą dyrektywy w sprawie badania ustawowego rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniającą dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG. Uważa, iż propozycja ta obejmuje prawie wszystkie istotne aspekty badań ustawowych. Pełne wdrożenie dyrektywy będzie stanowić znaczący krok w kierunku realizacji przez Komisję wytyczonego celu wzmocnienia i ujednoczenia badań ustawowych.

6.2 Komitet poruszył wybrane aspekty proponowanej dyrektywy celem, między innymi, udzielenia Komisji konkretnych wskazówek oraz sugestii dla dalszych rozważań i analiz. Mając na uwadze znaczenie, jakie Komitet przywiązuje do proponowanej dyrektywy, Komitet wzywa do podjęcia szybkiego procesu legislacyjnego.

Bruksela, 15 grudnia 2004 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

ZAŁĄCZNIK

do projektu opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Poniższa poprawka uzyskała liczbę głosów przychylnych stanowiącą przynajmniej jedną czwartą oddanych głosów, jednak została odrzucona w toku obrad:

Punkt 4.3

Komitet jest zdania, iż wprowadzenie zewnętrznej rotacji firmy audytorskiej przy rocznym badaniu przedsiębiorstw użytecznych społecznie nie służy poprawie jakości badania, ponieważ w czasie przekazywania nowej firmie audytorskiej wiedzy specyficznej dla danego zleceniodawcy nie do uniknięcia jest strata know how, co oznacza niższą jakość badania niż w przypadku wieloletniego doświadczenia ze współpracy ze zleceniodawcą. Ponadto, należy się obawiać, czy takie unormowanie nie będzie prowadzić do koncentracji rynku wokół dużych firm audytorskich na niekorzyść średnich.

Wynik głosowania:

Głosy „za”: 50

Głosy „przeciw”: 21

Wstrzymujące się: 4
